

1 Jakie prawa rzeczowe mogą wynikać z dziedziczenia zgodnie z prawem danego państwa członkowskiego?

W prawie luksemburskim nie przewidziano żadnych szczególnych praw rzeczowych, które – w rozumieniu tego pytania – mogłyby „wynikać” z dziedziczenia. Istnieją jednak prawa rzeczowe, które mogą podlegać dziedziczeniu, lub – innymi słowy – które mogą zostać „przeniesione” wskutek śmierci.

Wspomniane prawa to: własność w rozumieniu art. 544 i nast. kodeksu cywilnego (Code civil) oraz służebności w rozumieniu art. 637 i nast. tego samego kodeksu.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 544 kodeksu cywilnego **własność** oznacza prawo do korzystania ze składników majątku oraz rozporządzania nimi, pod warunkiem że nie odbywa się to w sposób zabroniony na mocy przepisów ustawodawczych lub wykonawczych i pod warunkiem że nie prowadzi do zakłócenia spokoju w stopniu wykraczającym poza zwykłe niedogodności sąsiedzkie i nie zaburza tym samym równowagi między prawami sąsiadów. Zgodnie z art. 546 kodeksu cywilnego własność rzeczy – zarówno ruchomych, jak i nieruchomości – uprawnia właściciela do pobierania wszelkich pożytków naturalnych lub cywilnych tych rzeczy (prawo do pobierania pożytków). Zgodnie z art. 711 kodeksu cywilnego prawo własności rzeczy można nabyć i przenieść w drodze dziedziczenia.

Jeżeli chodzi o **służebności**, w art. 637 kodeksu cywilnego określono je jako obciążenie nałożone na jedną nieruchomość w celu zwiększenia użyteczności nieruchomości należącej do innego właściciela. Zgodnie z art. 639 kodeksu cywilnego służebność może wynikać z uwarunkowań naturalnych miejsca położenia nieruchomości (zob. art. 640 i nast. kodeksu cywilnego), z obowiązków nałożonych z mocy prawa (zob. art. 649 kodeksu cywilnego) lub z umów zawartych między właścicielami (zob. art. 686 i nast. kodeksu cywilnego).

Jeżeli chodzi o służebności nabyte w drodze umowy, właściciele mogą co do zasady ustanawiać na swoich nieruchomościach lub na ich korzyść takie służebności, jakie uznają za stosowne, pod warunkiem jednak, że ustanowione służebności nie będą odnosiły się do osoby ani działały na jej korzyść, ale zostaną ustanowione wyłącznie na nieruchomościach i w odniesieniu do nieruchomości, oraz że nie będą w żaden sposób sprzeczne z porządkiem publicznym (art. 686 akapit pierwszy kodeksu cywilnego). W świetle tych przepisów służebności można ustanawiać w celu zapewnienia możliwości korzystania z budynków lub gruntów (art. 687 akapit pierwszy). Ponadto służebności mogą być ciągłe (służebności, z których można korzystać nieustannie bez udziału człowieka, np. służebność wodociągu, kanalizacji, widoku) lub przerywane (służebności, z których korzystanie wymaga udziału człowieka, np. służebność drogi koniecznej, służebność czerpania wody itp.; zob. art. 688 akapit pierwszy kodeksu cywilnego).

Należy również zaznaczyć, że służebności mogą być widoczne – tj. takie, które przejawiają się konstrukcjami zewnętrznymi – lub niewidoczne – tj. takie, które nie przejawiają się oznakami dostrzegalnymi dla ogółu (art. 691 akapit pierwszy kodeksu cywilnego). Służebności ciągłe i widoczne można nabyć na podstawie tytułu prawnego lub przez trzydziestoletnie zasiedzenie (art. 690 kodeksu cywilnego), natomiast służebności ciągłe i niewidoczne oraz służebności przerywane – niezależnie od tego, czy są widoczne czy nie – można ustanowić wyłącznie na podstawie tytułu prawnego (art. 691 akapit pierwszy kodeksu cywilnego). Służebność wygasa w momencie, w którym nieruchomość służebna i nieruchomość władająca staną się własnością tej samej osoby (art. 705 kodeksu cywilnego).

Celem uzupełnienia należy również wspomnieć o prawach rzeczowych, w odniesieniu do których mają zastosowanie przepisy szczególne w przypadku śmierci osoby uprawnionej do korzystania z nich za życia.

Zgodnie z art. 617 kodeksu cywilnego **prawo użytkowania** wygasa z chwilą śmierci osoby z niego korzystającej z przyczyn naturalnych, a także wówczas, gdy prawo użytkowania i prawo własności przysługują tej samej osobie. Ten drugi przypadek występuje m.in. wówczas, gdy osoba, której przysługuje prawo użytkowania rzeczy, nabywa wskutek śmierci właściciela własność tej rzeczy. Zgodnie z definicją zawartą w art. 578 i nast. kodeksu cywilnego prawo użytkowania oznacza prawo do korzystania z rzeczy będącej własnością innej osoby na takich samych zasadach jak jej właściciel. Osoba, której przysługuje prawo użytkowania, jest jednak odpowiedzialna za zachowanie substancji rzeczy. Prawo użytkowania może zostać ustanowione z mocy prawa lub w drodze umowy stron, bez zastrzeżeń, z zastrzeżeniem terminu lub z zastrzeżeniem warunku oraz może obejmować wszelkiego rodzaju rzeczy ruchome i nieruchome.

Ponadto, zgodnie z definicją ustanowioną w art. 625 i nast. kodeksu cywilnego, **prawa rzeczowe** obejmujące **prawo używania i prawo mieszkania** wygasają na takich samych zasadach jak prawo użytkowania.

2 Czy te prawa rzeczowe podlegają wpisowi do rejestru nieruchomości lub ruchomości, a jeżeli tak, to czy taki wpis jest obowiązkowy? Do jakiego rejestru wpisuje się te prawa i jakie są wymogi i procedury rejestracyjne?

W Wielkim Księstwie Luksemburga „rejestr nieruchomości” prowadzą urzędy hipoteczne (*bureaux de la conservation des hypothèques*), które – zgodnie z art. 1 zmienionej ustawy z dnia 25 września 1905 r. o rejestracji praw do nieruchomości (loi modifiée sur la transcription des droits réels immobiliers du 25 septembre 1905) – rejestrują wszystkie tytuły prawne związane z czynnościami prawnymi dokonywanymi za życia i skutkującymi przeniesieniem praw do nieruchomości innych niż przywileje (*privilèges*) i hipoteki, niezależnie od tego, czy są one przenoszone nieodpłatnie czy odpłatnie. Wpisanie wspomnianych tytułów prawnych do rejestru jest obowiązkowe, ponieważ w ten sposób przedmiotowe prawa stają się skuteczne wobec osób trzecich (zob. art. 11 przywołanej powyżej ustawy). Zgodnie z orzecznictwem luksemburskim pojęcie „praw do nieruchomości” (*droits réels immobiliers*) zastosowane w art. 1 wspomnianej ustawy obejmuje również służebności ustanowione na nieruchomości (wyrok Sądu Okręgowego w Diekirch z dnia 17 lutego 1937 r.). Należy również zauważyć, że do celów dokonania wpisu w rejestrze przyjmowane są wyłącznie orzeczenia sądu, dokumenty urzędowe i decyzje administracyjne.

W przypadku dziedziczenia prawa rzeczowe, o których mowa w pkt 1 i które mogą wchodzić w skład masy spadkowej, są przenoszone zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego.

Ścisłej rzecz biorąc, zgodnie z art. 724 akapit pierwszy i drugi kodeksu cywilnego po otwarciu spadku cały majątek zmarłego przechodzi na jego spadkobierców ustawowych. Po śmierci spadkodawcy spadkobiercy ustawowi mogą wykonywać prawa przysługujące spadkodawcy oraz dokonywać czynności prawnych, do których dokonania był on uprawniony.

W opisanym w art. 1004 kodeksu cywilnego przypadku dotyczącym zapisobiercy uniwersalnego – tj. osoby, której spadkodawca przekazuje w drodze rozrządzenia testamentowego całość swojego majątku po śmierci (zob. art. 1003 kodeksu cywilnego) – taki zapisobierca musi zwrócić się do spadkobierców uprawnionych do rezerwy spadkowej o wydanie składników majątku wskazanych w testamencie. Zgodnie z art. 1005 kodeksu cywilnego zapisobierca

uniwersalny jest uprawniony do korzystania ze składników majątku wskazanych w testamencie od dnia śmierci spadkodawcy, jeżeli zwróci się z wnioskiem o wydanie mu tych składników majątku w ciągu roku od dnia śmierci spadkodawcy. W przeciwnym wypadku będzie mógł rozpocząć korzystanie z tych składników majątku dopiero w dniu, w którym wytoczy powództwo przed sąd lub w którym zostaną one dobrowolnie wydane. Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych spadkobierców uprawnionych do rezerwy spadkowej, zapisobierca uniwersalny otrzyma zapisane mu składniki majątku automatycznie z chwilą śmierci spadkodawcy, bez konieczności wnioskowania o wydanie mu składników majątku (art. 1006 kodeksu cywilnego). Ponadto w sytuacji opisanej w art. 1006 kodeksu cywilnego, jeżeli testament ma formę testamentu holograficznego lub tajemnego (*testament mystique*), wydanie zapisobiercy składników majątku będzie możliwe wyłącznie na podstawie postanowienia przewodniczącego składu orzekającego sądu pierwszej instancji (*tribunal de première instance*) właściwego dla okręgu, w którym otwarto spadek.

Jeżeli w skład masy spadkowej wchodzi co najmniej jedna nieruchomości, wymagane jest przeniesienie własności po śmierci spadkodawcy, które odbywa się poprzez złożenie aktu poświadczenia dziedziczenia przez spadkobierców do Administracji ds. Rejestrów i Nieruchomości (administration de l'enregistrement et des domaines). Administracja ds. Rejestrów i Nieruchomości przekazuje następnie odpis aktu Urzędowi ds. Rejestru Nieruchomości i Topografii (Administration du cadastre et de la topographie) [zob. końcowa część art. 10 zmienionej ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. o reorganizacji Urzędu ds. Rejestru Nieruchomości i Topografii (loi modifiée du 25 juillet 2002 portant réorganisation de l'administration du cadastre et de la topographie)].

3 Jakie skutki wiążą się z wpisem praw rzeczowych do rejestru?

Zobacz odpowiedź na poprzednie pytanie.

4 Czy istnieją szczególne zasady i procedury dotyczące dostosowania prawa rzeczowego, przysługującego określonej osobie zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia, w przypadku gdy w prawie państwa członkowskiego, w którym powołano się na to prawo takie prawo rzeczowe nie jest znane?

Tak. Tego rodzaju przepisy szczególne przewidziano w ustawie z dnia 14 czerwca 2015 r. wdrażającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, zmieniającej a) zmienioną ustawę z dnia 25 września 1905 r. o rejestracji praw do nieruchomości oraz b) nowy kodeks postępowania cywilnego (loi du 14 juin 2015 relative à la mise en application du règlement (UE) n°650/2012 du Parlement européen et du Conseil du 4 juillet 2012 relatif à la compétence, la loi applicable, la reconnaissance et l'exécution des décisions, et l'acceptation et l'exécution des actes authentiques en matière de successions et à la création d'un certificat successoral européen et modifiant a) la loi modifiée du 25 septembre 1905 sur la transcription des droits réels immobiliers et b) le Nouveau Code de procédure civile).

Art. 1 wspomnianej ustawy stanowi: „Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego notariusze powołani rozporządzeniem Wielkiego Księcia są uprawnieni do dostosowywania praw rzeczowych, o którym mowa w art. 31 tego rozporządzenia. Dostosowania, o którym mowa w akapicie pierwszym, dokonuje się najpóźniej w dniu, w którym doszło do odpłatnego lub nieodpłatnego przeniesienia, między żyjącymi, własności składnika majątku objętego prawem rzeczowym, o którym mowa w art. 31 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego”.

Ponadto wspomniana ustawa zmienia art. 1 akapit drugi zmienionej ustawy z dnia 25 września 1905 r. o rejestracji praw do nieruchomości przez dodanie aktów notarialnych, które dostosowują prawa na zagranicznych nieruchomościach do określonych w niej aktów przenoszących prawa na nieruchomościach, które muszą zostać zarejestrowane w urzędzie hipotecznym właściwym dla miejsca, w którym znajduje się nieruchomość.

Ostatnia aktualizacja: 29/10/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.